

Valtiosääntöoikeus

Tentti 30.11.2018

Tentaattori: Maarit Hovila

Maksimipistemäärä tentistä on 40 pistettä. Kirjoita vastauksesi selkeällä käsialalla ja vastaa vain kysytyyn. Vastaa jokaiseen kolmeen tehtävään erilliselle vastauspaperille.

I Väittämät

Tehtäväosio sisältää 24 väittämää, jotka ovat joko oikein tai väärin. Oikeasta vastauksesta saa puoli pistettä ja väärästä vastauksesta vähennetään puolipistettä. Jos tehtävän kokonaispistemäärä jää miinuksien puolelle, tästä tehtäväosioista saa 0 pistettä, eivätkä miinukset siten vaikuta muihin tehtäväosioihin. Vastaamatta jättämisestä ei vähennetä pisteitä. Tehtävän kokonaispistemäärä on 12 pistettä.

1 Vuonna 1906 Suomen säätykokous hyväksyi suuriruhtinaskunnalle ensimmäisen nykyaikaisen perustuslain, jonka mukaan muun muassa myös naisille kuului yleinen vaalioikeus.

2. Kompetenssi-kompetenssilla viitataan siihen valtaan, joka eduskunnalla on. Viime kädessä eduskunta voi siis perustuslainsäätämisenjärjestyksessä päättää kaikkien valtiolaitten toimivallasta.

3. Imperatiivisen mandaatin kiellolla viitataan yleisesti siihen, että toimikautensa aikana kansanedustaja nauttii erityistä suojaa.

4. Valtioneuvoston antaman selonteon jälkeen eduskunnassa äänestetään siitä, nauttiiko hallitus sen poliittista luottamusta vai ei.

5. Valtiollisten tehtävien jaon periaatteen mukaisesti lainvalmisteluvallasta kuuluu eduskunnalle.

6. Tasavallan presidentti voi erottaa pääministerin, mikäli yhteistyö hänen kanssaan ei suju.

7. Perusoikeussuoja alkaa henkilön synnyttyä ja jatkuu kuolemaan saakka.

8. Lähtökohtana on, että perusoikeudet kuuluvat vain oman maan kansalaisille.

9. Poikkeuslait säädetään vaikeutetussa säätämisenjärjestyksessä, joten normihierarkialtaan ne ovat perustuslain taseisia säädöksiä.

10. Oikeuskansleri panee täytäntöön tasavallan presidentin päätökset ja samalla hän tarkastaa, että ne ovat lain mukaisia.

11. Tasavallan presidentille kuuluu myös lainkäyttöön liittyvää valtaa, yleisen armahdusoikeuden muodossa.

12. Laajasti ymmärrettyä sisäiseen suvereenisuuteen kuuluu alueherrsus.

13. PL 19.1 §:n tarkoituksena (Oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon) on turvata ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistaso, eli niin kutsuttu eksistenssiminimi.

14. Bilateraalilla sopimuksilla viitataan valtioiden kahdenvälisiin sopimuksiin.

15. Dualistisen käsityksen mukaan kansainvälisellä ja kansallisella oikeudella on eri voimassaoloperuste ja kumpikin muodostaa eri oikeusjärjestyksen. Tästä johtuen kansainväliset velvoitteet on meilläkin erikseen voimaan saatettava.

16. Yleisesti ottaen eduskunnan perustuslakivaliokunta toimii eduskunnassa keskeisenä perustuslainmukaisuuden valvojana. Sen tehtävänä on antaa lausuntoja sen käsittelyyn tulevien lakiehdotusten ja muiden asioiden perustuslainmukaisuudesta sekä suhteesta kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.

17. Vieraisiin valtioihin ja kansainvälisiin järjestöihin nähden tasavallan presidentti, pääministeri ja ulkoministeri ovat Wienin valtiosopimusoikeutta koskevan yleissopimuksen mukaan yhdenvertaisia toimijoita.

18. Oikeusvaltioperiaatteella viitataan ensisijaisesti siihen, että julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Yksilön oikeuksiin, velvollisuuksiin ja etuuksiin voidaan puuttua vain lain tasoisella säännöksellä.

19. Hyvinvointioikeuksien toteutuminen on merkittävästi suuremmassa määrin riippuvainen julkisyhteisöjen käytettävissä olevista taloudellisista voimavaroista kuin muiden perusoikeuksien toteutuminen.

20. Valtioneuvosto toimii yleisviranomaisena, mikä tarkoittaa sitä, että muun muassa finanssivalta on eräs keskeisimmistä valtioneuvoston valtaoikeuksista.

21. Tasavallan presidentillä puolustusvoimien komentajana on turvallisuuspolitiikan kautta liityntä myös ulkopoliittikaan.

22. EU-asioita lukuun ottamatta kaikki sitovat ja lopulliset päätökset tehdään eduskunnan täysistunnossa

23. Valtioneuvoston yleisistunto on täysivaltainen, mikäli paikalla on vähintään kolme ministeriä

24. Rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen tärkeimpinä ainesosina ovat muun muassa taannehtivan rikoslain kielto ja vaatimus rikoksina rangaistavien tekojen määrittelemisestä laissa.

II Lyhyet esseekysymykset

Vastaa jokaiseen seuraavaan kolmeen esseekysymykseen. Jokaisesta kysymyksestä saa enintään 6 pistettä, siten tehtävän kokonaismäärä on yhteensä 18 pistettä. **Vastaustila max. 1 sivu/kysymys**, ylimenevää osaa ei lueta. Väärästä tai runsaasti virheellisyyksiä sisältävästä vastauksesta saa 0 pistettä. **Vastaa selkeällä käsialalla! Vastaa napakasti, älä jaarittele!**

1. Selosta pääpiirteissään lainvalmistelun vaiheet ja eteneminen
2. Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen päätösvaltajärjestelmä?
3. Selosta Suomen ylimpien valtioelinten keskinäiset toimivaltasuhteet ja miten parlamentarismin periaate tässä näyttäytyy? Havainnollista esitystäsi käytännön esimerkkien kautta.

III Soveltava tehtävä

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö vahvisti 5.10.2018 ns. tietosuojalain, lain Suomen Perustuslain 10 §:n muuttamisesta. **Tehtäväsi on arvioida kyseistä lakia perusoikeuksien yleisten rajoituskriteerien kannalta. Kerro myös yleisesti PL 22 §:stä (julkisen vallan on turvattava perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen) JA**

**miten kyseinen säännös näyttäytyy/ ja sen tulisi näyttäytyä tässä esimerkkinä olevassa säädöksessä?
Vastaustilaa enintään kaksi (2) sivua ja tästä tehtävästä voi saada enintään 10 pistettä.**

Oikeusministeriön nettisivuilla lakihankkeesta annettiin seuraava lyhyt tiivistelmä:

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus esittää säädösperustaa ulkomaantiedustelulle ja tietoliikennetiedustelulle. Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin salaisuuteen vain yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä ja turvallisuustarkastuksessa sekä vapaudenmenetyksen aikana. Luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa ei voida rajoittaa muissa tarkoituksissa. Puolustusministeriön aikaisemmin asettama, turvallisuusviranomaisten tiedonhankintakyvyn parantamista koskevaa lainsäädäntöä käsitellyt työryhmä arvioi, ettei tiedustelutarkoituksessa toteutettavasta tietoliikennetiedustelusta näyttäisi olevan mahdollista säätää perustuslakia muuttamatta, pelkästään vieraan valtion tietoliikenteeseen kohdistuvaa tiedustelua ehkä lukuun ottamatta. Oikeusministeriön asettama asiantuntijatyöryhmä on myöhemmin asetettavaa parlamentaarista valmistelua varten selvittänyt perustuslain tarkistamista siten, että lailla voidaan säätää tarpeellisiksi katsottavien edellytysten täytyessä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin suojaan. Työryhmä on laatinut ehdotuksen perustuslain 10 §:n tarkistamiseksi.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta HE 198/2017 vp

Esityksen pääasiallinen sisältö:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen perustuslain sääntelyä luottamuksellisen viestin salaisuuden suojasta. Perustuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös, johon koottaisiin luottamuksellisen viestin salaisuuden rajoittamista koskeva sääntely. Perustuslaissa ehdotetaan säädettäväksi, että lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten torjunnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana sekä tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.